

Raadsvoorstel gemeente Coevorden

Datum commissievergadering	3 oktober 2023
Versie	1.2
Agendapunt	7
Naam rapporteur	R.M. Raven en E. ten Hove
Rv.nr.	
Openbaar	Ja
Portefeuillehouder	Dhr. J. Huizing
Onderwerp	Omgevingsvisie Coevorden
Voorgesteld besluit	1. De structuurvisie Coevorden 2012-2022 (zoals vastgesteld op 10 december 2013) te laten vervallen per 18 oktober 2023, de ingangsdatum van de Omgevingsvisie Coevorden; 2. de Omgevingsvisie Coevorden vast te stellen per 18 oktober 2023 met inachtneming van de wijzigingen naar aanleiding van ingediende zienswijzen, conform de bijgevoegde zienswijzennotitie.

Aan de raad,

Inleiding

De gemeenteraad gaat over het vaststellen van de Omgevingsvisie (bijlage 1). Deze is tot stand gekomen na een uitvoerig proces. De laatste mijlpaal was de opiniërende bespreking in de raadscommissie op 4 april 2023. Naar aanleiding daarvan heeft het college enkele wijzigingen verwerkt in de visie. Deze zijn gedeeld met de gemeenteraad.

Vanaf 8 mei heeft de Omgevingsvisie 6 weken ter inzage gelegen. Er zijn in totaal 10 zienswijzen ingediend. Dit leidt tot enkele wijzigingen ten opzichte van de ontwerp-Omgevingsvisie. Reacties op de zienswijzen en wijzigingen die het college voorstelt als gevolg van de zienswijzen zijn opgenomen in de bijgevoegde zienswijzennotitie (bijlage 2).

Waarom een Omgevingsvisie?

De Omgevingswet (invoering per 1 januari 2024) bundelt wetgeving en regels voor ruimte, wonen, infrastructuur, milieu, natuur en water. Daarmee vormt deze wet de basis voor de samenhangende benadering van de fysieke leefomgeving. De Omgevingswet vereenvoudigt de wet- en de regelgeving over de fysieke leefomgeving. De grondslag van de omgevingsvisie is terug te vinden in de artikelen 3.1 en 3.2 van de Omgevingswet.

Argumenten

1.1 De Omgevingsvisie vervangt de Structuurvisie

De gemeenteraad stelt de Omgevingsvisie vast. Vanaf dat moment vervalt de structuurvisie 2012-2022 (zoals vastgesteld op 10 december 2013) en vormt de Omgevingsvisie het nieuwe beleidskader voor onze fysieke leefomgeving. (Beleids-) plannen en ontwikkelingen toetsen we vanaf dat moment aan deze visie.

2.1 De Omgevingsvisie is een verplicht instrument na invoering van de Omgevingswet

De Omgevingsvisie wordt na invoering van de Omgevingswet een verplicht instrument voor het Rijk, de provincies en de gemeenten. Iedere gemeente in Nederland stelt een Omgevingsvisie op. Om de Omgevingsvisie 'bij de tijd' te houden zal de visie periodiek tegen het licht worden gehouden en eventueel worden bijgesteld.

2.2 De Omgevingsvisie is de basis van beleid en uitvoering in onze leefomgeving

2.2 a Aan de basis van beleid doordat de gemeente zichzelf een inspanningsverplichting oplegt om een bijdrage te leveren aan de realisatie van het geschetste toekomstbeeld. Binnen de Omgevingswet is het instrument Omgevingsprogramma bedoeld om invulling te geven aan ambities. Omgevingsprogramma's kunnen zich richten op een bepaald thema en/of voor een specifiek deel van de gemeente gelden, bijvoorbeeld omdat er een verzameling van opgaven is voor dat gebied.

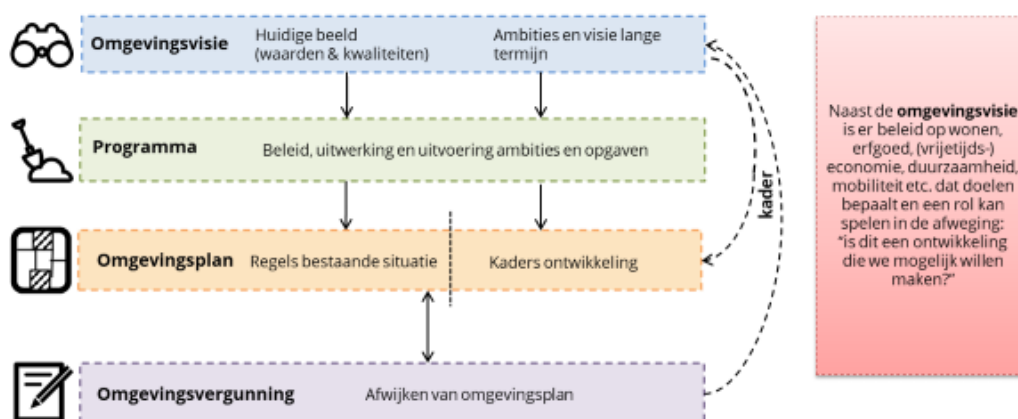
Aan de drie ambities op de thema's wonen, economie en buitengebied (zie ook onder argument 1.3) geven we voor een deel invulling met bestaand beleid. Zo is de Woonvisie uit 2021 leidend voor de ambitie 'eigen thuisbasis' en vormt de Economische visie uit 2019 de basis voor de ambitie 'economisch regionaal knooppunt'. In het gemeentelijke programma duurzaamheid komen de doelen en activiteiten op gebied van energietransitie, groene leefomgeving, circulair ondernemen en duurzaam vastgoed samen. Ook het gemeentelijke programma Vitale Vakantieparken levert een bijdrage aan de realisatie van de ambities uit de Omgevingsvisie. Voor deze werkelden ontwikkelen we dan ook geen nieuw beleid. Anders is dit bij de vertaling van de ambitie 'evenwichtig platteland' in een gemeentelijke visie op het buitengebied. Om daar invulling aan te geven gaan we aan de slag met een Omgevingsprogramma (zie ook onder 'aanpak/uitvoering').

2.2 b De visie vormt een basis voor uitvoering omdat:

- De Omgevingsvisie levert input voor het Omgevingsplan. Deze gaat in de toekomst het huidige bestemmingsplan vervangen. Dit instrument bevat de ruimtelijke regels en vormt een toetsingskader voor de gewenste toekomstige ontwikkelingen. Initiatiefnemers vragen een Omgevingsvergunning aan om toestemming te krijgen voor de uitvoering van hun plannen.
- Voor plannen waarvan een afwijking van het Omgevingsplan (buitenplanse omgevingsplanactiviteiten) nodig is, vallen we terug op de Omgevingsvisie als toetsingskader, naast specifiek beleid dat eventueel van toepassing is.

In onderstaand schema staan de verschillende instrumenten nog eens op een rij.

INSTRUMENTEN OMGEVINGSWET

Samenhang met milieubeginselen

De Omgevingswet eist dat de Omgevingsvisie zichtbaar maakt hoe omgegaan wordt met de vier milieubeginselen die in Europees verband zijn vastgelegd. In onze Omgevingsvisie hebben we dat bij de uitwerking van onze ambities en opgaven gedaan.

Ook kan de Omgevingsvisie aanleiding zijn om een milieueffectrapport (MER) op te stellen. Dat is een rapport dat de gevolgen voor het milieu in beeld brengt als de keuzes van de Omgevingsvisie worden uitgevoerd. Deze voorliggende Omgevingsvisie bouwt verder op bestaand beleid. Er worden geen nieuwe locaties voor ruimtelijke ontwikkelingen aangewezen, die het doorlopen van een m.e.r.-procedure noodzakelijk maken. In de Omgevingsvisie zijn er verder ook geen aanwijsbare m.e.r.- (beoordelings)plichtige besluiten opgenomen of te verwachten.

De Omgevingsvisie geeft in grote lijnen aan wat belangrijke waarden en kwaliteiten binnen onze gemeente zijn en of deze ontwikkeld kunnen worden. De ambities uit de Omgevingsvisie zijn dan ook nog abstract. Daardoor zijn de milieueffecten van deze ambities nu niet goed in te schatten. We werken dat uit in programma's of in het Omgevingsplan, als dat nodig mocht zijn. Dan zullen we zo nodig ook een milieueffectrapport maken.

2.3 De Omgevingsvisie Coevorden verbindt onze waarden met onze ambities

Coevorden is een veelzijdige gemeente, met een stad, dorpen en een uitgestrekt buitengebied. Uit de voorliggende Omgevingsvisie blijkt dat Coevorden zich niet als een typische plattelandsgemeente kenmerkt en ook niet als een typische stadsgemeente. Coevorden heeft kenmerken van beide. Dit betekent dat in onze leefomgeving uiteenlopende functies een plek vinden en dat onze identiteit niet eenvoudig te vatten is. Dat komt in deze Omgevingsvisie tot uitdrukking.

Het "Koevers Kompas", een in 2021 opgestelde overkoepelende visie, heeft als 'lange termijn wegwijzer' gediend voor deze Omgevingsvisie.

Durf, eigenheid, grensverleggend, verbindend en trots zijn de waarden waarmee het Koevers Kompas Coevorden beschrijft en naar de toekomst kijkt. De waarden uit het Koevers Kompas zijn tijdloos en zorgen voor een gemeente die zich op twee snelheden ontwikkelt. Dit is te zien als twee lagen die verleden en toekomst met elkaar verbinden:

- 1. een laag van de eigenheid;**
- 2. een laag van de regio.**

In de Omgevingsvisie gebruiken we deze twee dimensies als achtergrond om onze ambities op te projecteren. Vanuit daaruit ziet de Omgevingsvisie voor de toekomst van Coevorden drie grote ambities in de leefomgeving, die bijdragen aan het realiseren van ons toekomstbeeld:

- A. **Eigen thuisbasis:** alle generaties wonen en leven samen. Met bereikbare voorzieningen, in een groene en duurzame omgeving. De identiteit van dorpen en wijken is zichtbaar en voelbaar;
- B. **Evenwichtig platteland:** in het buitengebied ontwikkelen landbouw, natuur en landschap, toerisme en recreatie, bodem- en waterbeheer en andere functies zich duurzaam en in harmonie met elkaar;
- C. **Economisch regionaal knooppunt:** Coevorden ontwikkelt zich verder als knooppunt in een (internationale) regio. De historische vestingstad is het middelpunt. Er zijn goede verbindingen via weg, water en spoor en er is ruimte voor het bedrijfsleven.

Deze ambities geven richting en koers, en ze vragen om keuzes. Deze maken we concreter in de gebiedskompassen. We werken met deelgebieden, om recht te kunnen doen aan de verschillen tussen delen van onze gemeente. Het eigen karakter en de eigen geschiedenis vinden we belangrijk. Niet alles kan overal en dat hoeft ook niet. Hierbij verliezen we de samenhang tussen de gebieden niet uit het oog. Voor elk deelgebied verkennen we in de Omgevingsvisie de bovengenoemde drie ambities en werken we deze zo concreet mogelijk uit. Waar het toekomstbeeld ziet op de toekomst in circa 2040, kijken de gebiedskompassen circa 5 tot 10 jaar vooruit.

2.4 De Omgevingsvisie Coevorden is een product van en voor onze samenleving

Samen met onze inwoners, ondernemers, maatschappelijke partners en experts hebben we gebouwd aan deze Omgevingsvisie voor Coevorden. We hebben gewerkt met een bewonersenquête, een klankbordgroep uit de gemeenteraad, we hebben 15 dorps/wijkgesprekken gevoerd (waar we soms dorpen en wijken hebben gebundeld) en leerlingen van De Nieuwe Veste hebben ideeën ingebracht. Ook zijn er brede bijeenkomsten georganiseerd voor onze maatschappelijke partners, van landbouw tot zorg. Een verslag van deze participatieactiviteiten is aan uw raad ter hand gesteld naar aanleiding van de commissievergadering van 4 april jl.

Ten slotte heeft de Omgevingsvisie ter inzage gelegen. Er zijn tien zienswijzen binnengekomen. Het is waardevol dat maatschappelijke organisaties, verenigingen van dorpsbelangen, inwoners en andere partijen de moeite hebben genomen om de visie kritisch te lezen en verbeterpunten mee te geven. Een aantal indieners geven aan dat zij graag willen meedenken over het vervolg en/of bepaalde onderdelen van de uitvoering. Daar maken we graag gebruik van.

De zienswijzen geven aanleiding voor twee vormtechnische wijzigingen in de Omgevingsvisie, namelijk het uitschrijven van zoveel mogelijk afkortingen in de tekst, bij de eerste keer dat ze gebruikt worden en het verduidelijken van het kaartmateriaal door daarop meer plaatsnamen op te nemen. De zienswijzen geven bovendien aanleiding tot 1 inhoudelijke aanpassing in de passage 'waar zien we ruimte voor woningbouw' binnen de ambitie 'eigen thuisbasis' (Omgevingsvisie pagina 17). De indiener van zienswijze 8 constateert dat de tekst en de ambitiekaart voor het onderdeel wonen niet met elkaar in overeenstemming zijn. Dit leidt tot het toevoegen van een icoon voor woningbouw op de ambitiekaart, en

tot aanpassing in de tekst. Concreet is de zin ingevoegd *'In Aalden zien we bijvoorbeeld concrete mogelijkheden voor woningbouw aan de Wachthoornweg en in Oosterhesselen op het terrein van het voormalig vormingscentrum 'De Klencke'.*

Voor de uitgebreide reactie per zienswijze en een overzicht van de voorgenomen wijzigingen zie de bijlage (ingevoegd achter de Omgevingsvisie).

Opmerkingen

In Coevorden brengen we de bedoeling van de Omgevingswet in de praktijk

De invoering van de Omgevingswet zorgt voor verandering voor de gemeente, maar ook voor initiatiefnemers, college en raad. Na de inwerkingtreding van de Omgevingswet per 1 januari 2024 hebben we onze werkwijze aan te passen op de nieuwe situatie. Met het project "Proces Omgevingsrecht Coevorden" (ProCo) lopen we daar in Coevorden op vooruit, doordat per 1 januari 2023 de nieuwe interne werkwijze is geïntroduceerd. Hiermee beogen we een soepele invoering van de Omgevingswet in de praktijk.

Kosten, baten, dekking

De kosten voor de totstandkoming van de Omgevingsvisie zijn gedekt uit de budgetten die in voorgaande jaren door de raad bij de Programmabegroting beschikbaar zijn gesteld in het kader van de Omgevingswet.

Communicatie

De kosten die toekomstig voortvloeien uit de Omgevingsvisie hebben te maken met de uitvoering en met communicatie. Voor communicatie doen we een beroep op het budget dat beschikbaar is voor de invoering van de Omgevingswet. Dekking voor deze kosten vinden we in de 'decentralisatie-uitkering invoeringskosten Omgevingswet' die het Rijk ter beschikking heeft gesteld voor de implementatie van de Omgevingswet in Coevorden. Het budget van circa € 581.000 bestaat uit een vast bedrag per gemeente en een bedrag gebaseerd op inwonertal en oppervlakte. Over eventuele aanvullende rijksmiddelen volgt later meer duidelijkheid. Dit bedrag is bij het Jaarverslag 2022 als overlopend budget meegenomen naar 2023.

Omgevingsprogramma buitengebied

Voor de dekking van de kosten van circa €65.000 die we verwachten te maken in het kader van het op handen zijnde omgevingsprogramma buitengebied volgt een separaat raadsvoorstel, waarin dit onderwerp ook inhoudelijk aan de orde komt (zie onder 'Aanpak/uitvoering').

Omgevingsplan

Daarnaast is de Omgevingsvisie de basis voor het ontwikkelen van het gemeentelijke Omgevingsplan. Dit is een afzonderlijk project, dat loopt in de jaren 2023 - 2032. In de Programmabegroting 2023 is onder de tegel nieuw beleid en ontwikkelingen een bedrag van € 150.000 opgenomen voor de voorbereiding van het Omgevingsplan. Jaarlijks zullen wij vervolgens beoordelen hoeveel extra middelen nodig zijn voor de uitvoering van dit project. De benodigde middelen nemen wij jaarlijks op in de Programmabegroting onder de tegel nieuw beleid en ontwikkelingen.

Aanpak/uitvoering

Wat betekent het vaststellen van de Omgevingsvisie?

Met het vaststellen van de Omgevingsvisie door uw gemeenteraad vervalt de structuurvisie 2012-2022 (zoals vastgesteld op 10 december 2013) en vormt de Omgevingsvisie het nieuwe beleidskader voor onze fysieke leefomgeving. (Beleids-)plannen en ontwikkelingen worden vanaf de vaststelling getoetst aan deze visie.

Tegen een vastgestelde omgevingsvisie staat geen beroep open. Een omgevingsvisie bindt alleen de gemeente zelf en heeft geen juridische gevolgen.

Concreet maken ambities: Omgevingsprogramma buitengebied

Als gemeente nemen we verantwoordelijkheid om de ambities uit de Omgevingsvisie te realiseren. Voor een deel doen we dit al door de uitvoering van bestaand beleid, zoals beschreven onder argument 1.2. Een actueel en belangrijk thema is het buitengebied. De ambitie 'Evenwichtig platteland' schetst op hoofdlijnen een beeld van het landelijk gebied van de toekomst, waarbij de nadruk ligt op de balans tussen de functies landbouw, natuur, landschap, toerisme en recreatie, bodem- en waterbeheer. Om tot een uitvoerbare visie op het buitengebied te komen, die het draagvlak heeft van zoveel mogelijk belanghebbenden wil het college een omgevingsprogramma buitengebied uitwerken. Zo snel mogelijk nadat blijkt dat de raad (door het vaststellen van de Omgevingsvisie) deze ambitie onderschrijft, legt het

college graag een startnotitie aan u voor. Dit doen we om samen met u de lijnen voor de uitvoering uit te stippelen. Daarmee voldoen we tevens aan uw verzoek (motie 23-14 proces inrichting buitengebied).

Communicatie

Zoals benoemd is de Omgevingsvisie van en voor de samenleving van Coevorden. Om deze reden vinden we het van belang de notitie toegankelijk te maken voor iedereen. Met een film waarin de waarden en kansen voor de leefomgeving centraal staan hebben we inwoners en belanghebbenden op de nieuwe Omgevingsvisie geattendeerd. Ook wees deze film op de mogelijkheid om een mening over de visie naar voren te brengen. Dit resulteerde in 10 zienswijzen. De indieners van de zienswijzen worden via e-mail op de hoogte gehouden van het proces van bestuurlijke besluitvorming en hoe het college en de raad inhoudelijk met hun inbreng omgaan.

De Omgevingsvisie moet voor iedereen digitaal raadpleegbaar zijn. Dit doen we via het Omgevingsplein, het portaal waar we voortaan al ons ruimtelijk beleid ontsluiten. Dit betekent dat de visie moet voldoen aan de daarvoor vastgestelde publicatie- en toegankelijkheidsstandaarden. Op die manier is geborgd dat we de Omgevingsvisie kunnen opnemen in de digitale voorziening voor officiële publicaties en dus kan worden (her)gebruikt voor de informatievoorziening via het digitaal stelsel Omgevingswet (DSO).

Communicatie over de Omgevingswet is een aandachtspunt in het algemeen. Er is daarom een communicatieplan uitgewerkt en er wordt de komende tijd extra capaciteit ingezet om hier uitvoering aan te geven. Dit om te zorgen dat inwoners en bedrijven in Coevorden zo eenvoudig mogelijk hun weg vinden wanneer zij een initiatief willen nemen waarvoor een ruimtelijke procedure nodig is.

Bijlagen

1. Definitief ontwerp Omgevingsvisie Coevorden
2. Zienswijzennotitie Omgevingsvisie Coevorden (beide documenten in 1 bestand)

Burgemeester en wethouders van Coevorden,

de gemeentesecretaris

de burgemeester

K. Cornelissen

R. Bergsma